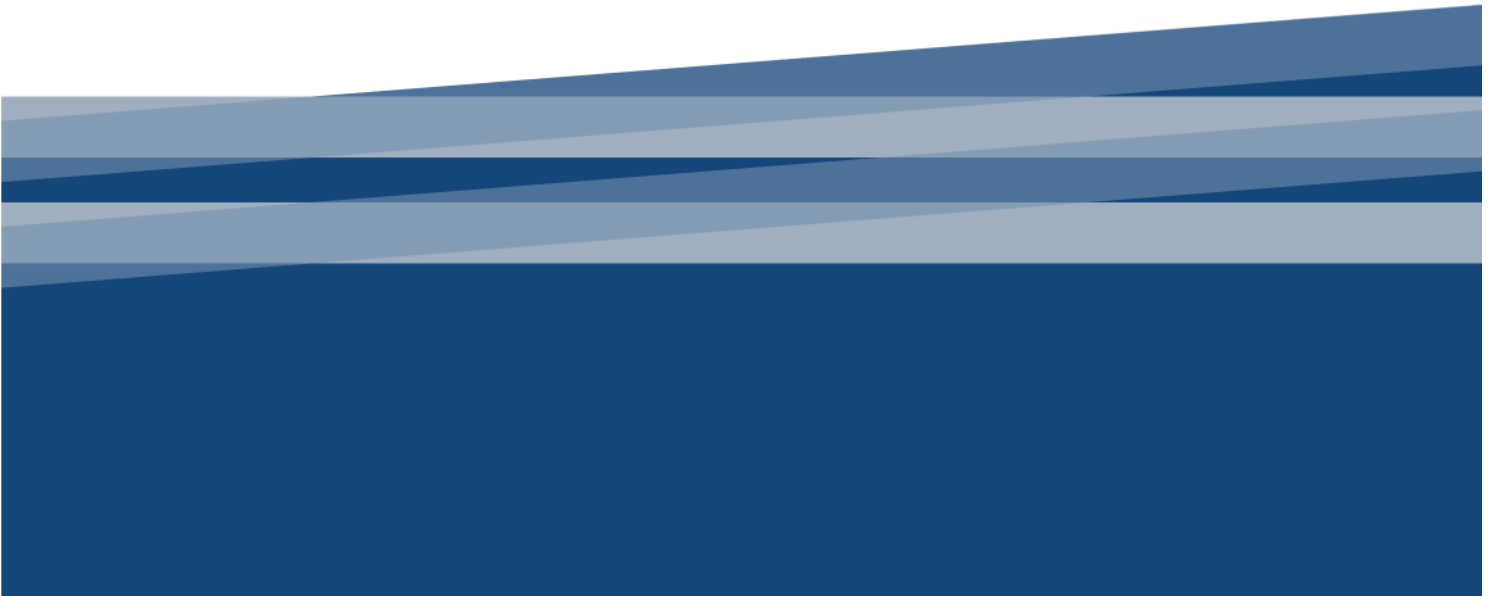

Program med mål och riktlinjer för privata utförare

Remissversion

**Program med mål och
riktlinjer för privata utförare**

Innehållsförteckning

Förord	1
Vad är en privat utförare?	1
Programmets tillämpning	2
Mål och riktlinjer	3
Kommunövergripande mål gäller även när privata anlitas	3
Privata utförare ska bindas av riktlinjer antagna av kommunfullmäktige	3
Likvärdiga mål och riktlinjer	3
Uppföljning och återslag	4
Nämnderna ska anta en uppföljningsplan	4
Likvärdiga uppföljning och redovisning	4
Insyn och information	5
Kommunens insyn	5
Allmänhetens insyn	5

Förord

Att andra än kommunen utför verksamhet på uppdrag av det offentliga är en naturlig del av en modern förvaltning. Företag, organisationer och enskilda utanför kommunens organisation har viktiga roller och uppgifter för att kommunen ska fullfölja sina åtaganden och nå uppsatta mål.

När kommunen anlitar privata utförare inom olika områden finns kommunalrättsliga bestämmelser att förhålla sig till.¹

Kommunen är enligt lag skyldig att fastställa mål och följa upp verksamhet och måluppfyllelse för verksamhet som utförs av privata utförare. Av kommunallagen framgår också att kommunen endast efter beslut av fullmäktige får lämna över vården av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ. Om det i lag eller förordning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd eller om den innefattar myndighetsutövning får den inte överlämnas med stöd av bestämmelsen i kommunallagen. Av kommunallagen framgår också att kommunfullmäktige för varje mandatperiod ska anta ett program med övergripande mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

När kommunen anlitar privata utförare bibehåller kommunen i de flesta fall huvudmannaansvaret för verksamheten. Det innebär också att kommunen ansvarar för att den verksamhet som bedrivs på kommunens uppdrag kvarstår, även när den utförs av annan. Det innebär bland annat att kommunen ansvarar för att lagar och förordningar följs och att verksamheten bedrivs i enlighet med såväl kommunövergripande mål som nämndens egna mål för verksamheten.

Vad är en privat utförare?

Med en privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som kommunen har lämnat över vården av en kommunal angelägenhet till. Det kan vara en stiftelse, en ideell förening, en enskild individ eller ett bolag.

Med en privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag och stiftelser där kommunen bestämmer själva eller tillsammans med någon annan. Det avser inte heller sådana verksamheter där kommunen inte är huvudman för verksamheten. Fristående skolor och förskolor är egna huvudmän och omfattas inte av programmet.

Ibland köper kommunen enskilda platser i en verksamhet som bedrivs av privata utförare. I dessa fall ansvarar kommunen för de insatser som ges till den kommunmedlem som omfattas av köpet, men inte för verksamheten i sin helhet. Kommunen är som huvuregel huvudman för verksamheten både när den bedrivs inom ramen för ett valfrihetssystem eller vid upphandling på annat sätt.

¹ Kommunallagens bestämmelser om privata utförare återfinns i Kommunallagen 3 kap § 18b – 19. Förarbeten till senaste förändringarna finns i SOU 2013:53 / Prop. 2013/14:118 och bet. 2013/14:KU41.

Programmets tillämpning

Programmet gäller vid all upphandling av privata utförare inom all verksamhet inom samtliga verksamhetsområden som riktar sig till och rör medborgarna. Det innebär till exempel vård och omsorg, kultur och fritid, gator och park, fastighetsförvaltning, kommunikationer och infrastruktur med mera.

Det kan handla om hela verksamheten, exempelvis särskilt boende för äldre eller delar av en verksamhet, exempelvis måltidsverksamhet eller städning i skolan. Programmet omfattar inte fristående skolor, förskolor och enskild pedagogisk omsorg eftersom de är verksamheter med egna huvudmän.

När nämnden följer upp, sätter mål och i övrigt prioriterar sina insatser med anledning av programmet ska särskild vikt läggas vid sådan verksamhet med stor betydelse för kommunmedborgarna.

Programmet ska tillämpas på befintliga avtal i den utsträckning avtalen tillåter. När befintliga avtal inte tillåter ska programmet tillämpas när nya avtal tecknas.

Mål och riktlinjer

Kommunövergripande mål gäller även när privata anlitas

Kommunfullmäktige fastställer mål och riktlinjer i kommunplanen, kommunövergripande program eller genom andra särskilda beslut. De mål som är antagna av kommunfullmäktige är styrande även när nämnderna anlitar privata utförare för att bedriva verksamhet på kommunens uppdrag.

Det är upp till varje nämnd att beakta hur dessa mål bäst uppfylls när de anlitar privata utförare.

Utöver sådana mål och riktlinjer som kommunen själv antagit ska nämnderna följa upp att privata utförare följer de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Privata utförare ska bindas av riktlinjer antagna av kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har antagit riktlinjer och andra styrdokument inom ett stort antal områden. I många fall har riktlinjerna varit tillänkta för den kommunala verksamheten och det är inte alltid möjligt att direkt binda de privata utförarna till samma riktlinjer som kommunen antagit.

Privata utförare ska dock genom avtal bindas till riktlinjer som är antagna av kommunfullmäktige i den utsträckning det är motiverat och möjligt i förhållande till den angelägenhet som utförs av den privata utföraren. På samma sätt ska privata utförare bindas till riktlinjer som respektive nämnd har antagit i den utsträckning det är motiverat och möjligt i förhållande till den angelägenhet som utförs.

Nämnderna bedömer själva till vilka riktlinjer de privata utförarna ska bindas och hur detta praktiskt bäst hanteras.

Särskilda mål och riktlinjer att ta hänsyn till vid upphandling finns bland annat i upphandlings- och inköspolicy.

Likvärdiga mål och riktlinjer

När samma typ av verksamheter bedrivs i både kommunal och privat regi ska de mål och riktlinjer som följs upp inom den kommunala verksamheten vara samma eller likvärdiga de mål som följs upp inom den privata verksamheten.

Uppföljning och återrapportering

Nämnderna ska anta en uppföljningsplan

Nämnderna ansvarar för uppföljning av mål och riktlinjer för privata utförare inom sitt ansvarsområde.

Varje nämnd ska anta en uppföljningsplan för sådan verksamhet som utförs av privata utförare. Uppföljningsplanen ska innehålla en förteckning över vilken verksamhet som utförs av privata utförare samt en plan för hur verksamheten ska följas upp under året.

Uppföljningsplanen ska delges kommunstyrelsen för kännedom.

Likvärdiga uppföljning och redovisning

När likvärdig verksamhet bedrivs inom både kommunal och privat verksamhet ska verksamheterna följas upp på ett likvärdigt sätt.

Nämndens redovisningar till kommunfullmäktige i samband med hel- eller delårsbokslut ska även omfatta nämndens uppföljning av kvaliteten i verksamhet som bedrivs av privata utförare.

Insyn och information

Kommunens insyn

Varje nämnd ska när de sluter ett avtal med en privat utförare förbehålla sig rätten att ta del av information och få insyn i den verksamhet som bedrivs på nämndens uppdrag.

I avtalen ska det säkras att utföraren biträder kommunen vid uppföljning och utvärdering av den verksamhet som lämnats över till den privata utföraren, lämnar nödvändiga statistikuppgifter och rapporterar in andra nödvändiga uppgifter.

Utförare ska kunna lämna information till kommunen när kommunen begär det om det inte innebär ett omfattande merarbete.

Allmänhetens insyn

Av kommunallagen framgår att när en kommun sluter avtal med en privat utförare ska kommunen genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över (KL 3 kap § 19 a).

Allmänhetens insyn kan till exempel tillgodoses genom att den privata utföraren genom avtal åläggs att vara transparent, rapportera eller publicera vissa uppgifter på kommunens eller sin egen hemsida. Varje nämnd av avgör vilka krav som är lämpliga och ändamålsenliga i förhållande till den verksamhet som lämnas över till den privata utföraren.

Nämndens krav på insyn ska ta hänsyn till sekretessbestämmelser som rör såväl enskildas personliga förhållanden som de privata utförarnas affärsförhållanden.